

Richtlijn extreme weersomstandigheden voor organisatie en leden van PPSV Bussloo

In alle sport- en diersectoren worden vanwege toenemende kans op extreem weer richtlijnen opgesteld hoe te handelen onder dergelijke weersomstandigheden. Omdat er nog geen algemene richtlijn vanuit de KNHS voor paardensportverenigingen bestaat heeft PPSV Bussloo een eigen richtlijn opgesteld voor haar leden om duidelijkheid te geven omtrent (voorspelde) extreme weersomstandigheden tijdens lessen, wedstrijden en andere activiteiten (hierin samengevat als 'activiteiten') georganiseerd door de vereniging. De 'organisatie' betreft het bestuur of de desbetreffende commissie van PPSV Bussloo. Deze richtlijn is opgesteld op basis van richtlijnen, regels en waarschuwingen van de KNHS, Sectorraad Paarden, NVWA en het KNMI. Het doel van deze richtlijn is om de veiligheid van onze leden en hun paarden, de instructie, organisatie en vrijwilligers te garanderen.

Spelregels:

- De organisatie zal de (voorspelde) omstandigheden ter plaatse of met de KNMI weer-app beoordelen om de beslissing om de activiteit wel/niet door te laten gaan overwogen te kunnen nemen.
- Eigenaren en ruiters hebben ook een eigen verantwoordelijkheid om wel of niet aan activiteiten deel te nemen.
- Instructie kan ter plekken in overleg met de organisatie aangeven de activiteit per direct te stoppen vanwege de weers- en/of terreinomstandigheden.

Richtlijn:

- Bij een te verwachten temperatuur hoger dan 35°C tijdens de geplande activiteit worden activiteiten afgelast. Vanaf 35°C geldt het vervoersverbod van de NVWA en mogen paarden niet vervoerd worden. *(Zieke en gewonde paarden mogen wel altijd naar de kliniek vervoerd worden!)*
- Bij temperaturen tussen de 27-35°C neemt de organisatie het tijdstip, lokale omstandigheden (wind, schaduw, mogelijkheid tot koelen) en het type activiteit in overweging bij de beslissing om de activiteit wel of niet door te laten gaan.
- Wanneer de rijbanen en/of het terrein slecht begaanbaar is door extreme regen of sneeuwval, vanwege vorst of (storm)schade zal de organisatie de activiteit aflassen.
- Bij KNMI code geel provincie Gelderland zal de organisatie (eventueel in overleg met instructie) een inschatting maken om de activiteit wel/niet door te laten gaan of te verplaatsten naar een andere locatie (bijv. binnenmanege).
- Bij KNMI code oranje provincie Gelderland last de organisatie activiteiten altijd af, tenzij de waarschuwing enkel extreme regenval betreft. In dat geval zal overwogen worden of de activiteit naar de binnenmanege verplaatst kan worden indien mogelijk.
- Bij KNMI code rood worden alle activiteiten afgelast.
- Wanneer lokaal de omstandigheden van één van de KNMI weerswaarschuwingen uit de KNMI tabel (zie achtergrond informatie) geldt, zonder dat er een officiële code is afgegeven door het KNMI voor de provincie Gelderland, kan de organisatie besluiten een activiteit af te lassen.

Achtergrondinformatie

KNHS en Sectorraad Paarden

De KNHS heeft de KNHS Welzijnscode opgesteld, waarin dierwaardig en verantwoord omgaan met onze paarden staat beschreven. Hierin wordt onder andere kort ingegaan op extreme weersomstandigheden. Hierin staat onder andere 'wedstrijden mogen niet plaatsvinden onder extreme weersomstandigheden, als het welzijn en/of de veiligheid van het paard in het geding kunnen komen'. De KNHS verwijst daarnaast het protocol 'Extreme weersomstandigheden voor paarden' opgesteld door de Sectorraad Paarden, in opdracht van het ministerie van LNV, en in overleg met de NVWA en het RIVM. PPSV Bussloo neemt de richtlijnen in dit protocol over handelsperspectief bij extreme temperaturen. In zowel de welzijnscode als het protocol staan geen maatregelen omtrent storm, neerslag en gladheid beschreven. Ook de richtlijnen van de NOC*NSF gaan alleen in op extreme temperaturen. Daarom volgt PPSV Bussloo hiervoor de officiële waarschuwingen van de KNMI.

KNMI

Het KNMI heeft als overheidsinstituut de veiligheidstaak om weerwaarschuwingen uit te geven. Het KNMI waarschuwt als het weer een risico is, om bij te dragen aan een veilig en bereikbaar Nederland. Door tijdig te waarschuwen kunnen mensen zichzelf en hun dieren voorbereiden op gevaarlijk weer waardoor de kans op schade en letsel beperkt wordt. De impact van gevaarlijk weer is het uitgangspunt voor de waarschuwingen. Met algemene adviezen per provincie wil het KNMI de impact van gevaarlijk weer beperken.

Code groen: geen bijzonderheden

Het verwachte weertype geeft geen aanleiding voor het uitgeven van een waarschuwing.

Code geel: wees alert

Er is kans op gevaarlijk weer. Dit zijn weersituaties die in Nederland vaak voorkomen waarbij het raadzaam is op te letten, met name als men onderweg is. Code geel kan 48 uur voordat het weerfenomeen optreedt, worden uitgegeven. De zekerheid is minstens 60 procent.

Code oranje: wees voorbereid

Er is grote kans op gevaarlijk of extreem weer waarbij de impact groot is en er kans is op schade, letsel of veel overlast. Dit kan plaatselijk zijn. Code oranje kan 24 uur van tevoren worden afgegeven als de kans op extreem weer 60 procent of meer is.

Code rood (weeralarm): onderneem actie

Dit is een weeralarm waarbij extreem weer een grote impact op de samenleving heeft. De weersituatie kan voor zoveel schade, letsel en overlast zorgen dat het maatschappij-ontwrichtend kan zijn. Dit kan heel plaatselijk zijn. Code rood wordt op zijn vroegst 24 uur uitgegeven voordat het weerfenomeen zich voordoet. Code rood kan ook uitgegeven worden als er een kleine kans is op een extreme weersituatie, maar de veiligheidsrisico's groot zijn.

KNMI tabel weerswaarschuwingen en kleurcodes. (Bron KNMI)

	Code geel	Code oranje	Code rood
Regen	Verkeershinder door aquaplaning, of ≥ 50 mm in 24 uur	≥ 75 mm in 24 uur	Dit is een weeralarm waarbij extreem weer een grote impact op de samenleving heeft. De weersituatie kan voor zoveel schade, letsel en overlast zorgen dat het maatschappij-ontwrichtend kan zijn. Dit kan heel plaatselijk zijn. Code rood wordt op zijn vroegst 24 uur uitgegeven voordat het weerfenomeen zich voordoet. Code rood kan ook uitgegeven worden als er een kleine kans is op een extreme weersituatie, maar de veiligheidsrisico's groot zijn.
Gladheid & sneeuw	Minimaal één van de volgende criteria: lokale gladheid door op-, aan- of bevroering van natte weggedeelten, hagel, sneeuwresten of lokale ijzel tot 5 cm sneeuw in 6 uur tot 3 cm sneeuw in 1 uur	Minimaal één van de volgende criteria: op uitgebreide schaal gladheid door ijzel of bevroering ≥ 5 cm sneeuw in 6 uur ≥ 3 cm sneeuw in 1 uur sneeuwval en/of driftsneeuw (≥ 40 km per uur), leidend tot sneeuwduinen	
Onweersbuien	Lokale onweersbuien met lokaal één of meer van de volgende verschijnselen: windstoten (≥ 60 km per uur) of lokaal veel neerslag (≥ 30 mm in 1 uur) of hagel (tot 2 cm)	Georganiseerde onweersbuien met lokaal één of meer van de volgende verschijnselen: zware windstoten (≥ 75 km per uur) of lokaal veel neerslag (≥ 50 mm in 1 uur) of grote hagel (≥ 2 cm)	
Windstoten	≥ 75 km per uur	≥ 100 km per uur	
Temperatuur (hitte/koude)	Minimaal één van de volgende criteria: Aanhoudende hitte, Nationaal Hitteplan actief, na consultatie RIVM 1 dag met maximum temperatuur ≥ 35 °C Windchill < -15 °C	Minimaal één van de volgende criteria: 3 dagen op rij met maximum temperatuur van ≥ 34 °C 2 dagen op rij met maximum temperatuur van ≥ 36 °C 1 dag met maximum temperatuur van ≥ 38 °C Windchill < -20 °C	
Zicht	< 200 m	< 10 m	

Onderbouwing en overwegingen bij extreme weersomstandigheden

Hittegolven

De temperaturen van de warmste dagen in Nederland nemen toe en houden langer aan, dit betekent dat we steeds vaker te maken krijgen met hittegolven. Waar Nederland vroeger eens per 10 jaar te maken had met een hittegolf, gebeurt dit nu elke twee jaar. Het is van belang zich te realiseren dat het paard van nature een wat lagere comfortzone ($+5$ °C tot $+20$ - 25 °C) heeft dan de mens ($+20$ °C tot $+30$ °C). Paarden kunnen weliswaar veel beter zweten (en dus warmte kwijtraken) dan veel andere diersoorten, maar ook bij paarden kan hittestress voorkomen. Dit kan niet alleen tijdens arbeid gebeuren, maar bijvoorbeeld ook als de dieren in de zomer in een wei zonder schaduw lopen, of in een niet rijdende trailer of vrachtwagen in de volle zon staan. Meer informatie en tips over hoe om te gaan met (extreem) warme dagen staat beschreven in het Protocol extreme temperaturen voor paarden opgesteld door Sectorraad paarden.

Koudegolven

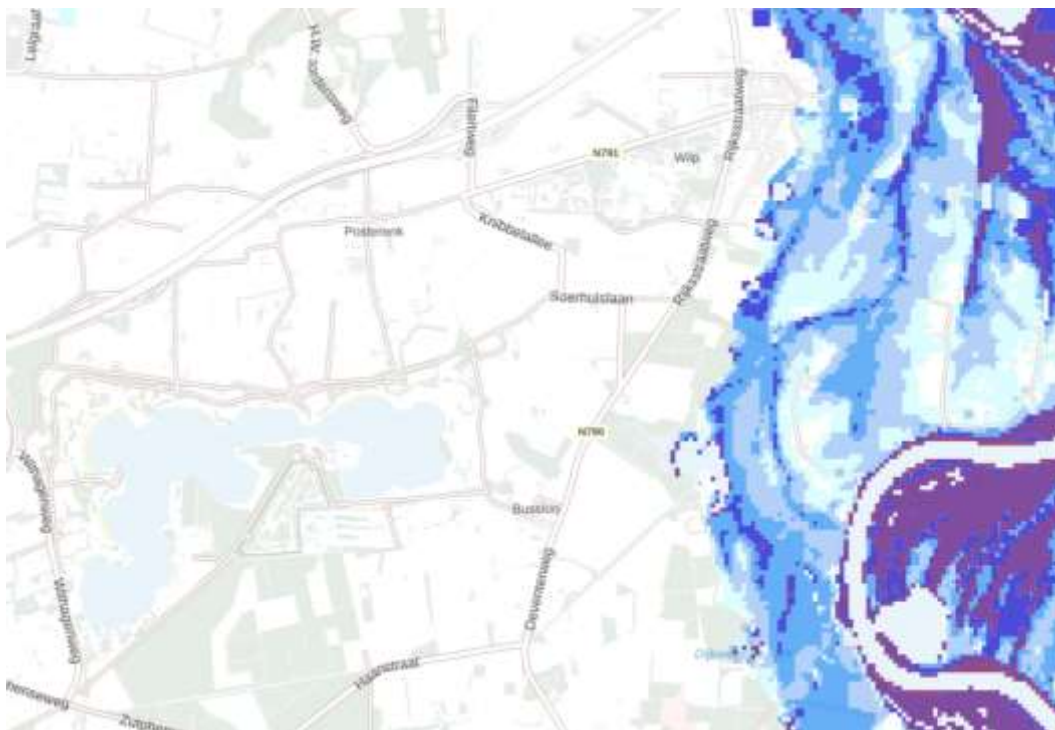
De koudste dagen per jaar warmen in Nederland steeds sneller op. Hierdoor hebben we minder strenge winters, maar meer kans op ijzel en opvriezen van regen en natte neerslag, omdat de temperatuur in de winter vaker rond het vriespunt blijft schommelen in plaats van dat het langere tijd ver onder 0°C blijft. Naast dat vorst in de grond ervoor zorgt dat buitenrijbanen onbegaanbaar zijn, kunnen ijzel en opgevroren natte neerslag voor extreem gevaarlijke situaties in het verkeer zorgen. Vooral met aanhangcombinaties zoals auto's met paardentrailers.

Voor transport bij extreme kou (<-10°C) speelt ook vooral de verkeersveiligheid een rol, want paarden hebben het niet snel te koud en zijn zo nodig met een deken voldoende te beschermen.

Extreme regen

Door de klimaatverandering is er in Nederland een duidelijke trend te zien naar meer extreme regenval. Dit geldt zowel voor de winter als de zomer, alleen in de zomer lijkt het extra toe te nemen. Extreme regenval kan voor afvoerproblemen zorgen, waardoor tijdelijk overstromingen op wegen, weilanden en ook in rijbanen kan ontstaan. Daarnaast gaan deze buien steeds vaker gepaard met extreem harde windstoten. Bij PPSV hebben we te maken met eb- en vloedbanen. In afstemming met het voorspelde weer wordt de pomp of de afvoer ingesteld. Bij extreem veel regen vlak voor een activiteit of langdurige regen is de watertoevoer soms zo groot dat het afvoersysteem van de rijbaan al het regenwater niet snel genoeg kan verwerken. Hierdoor komt de baan (tijdelijk) onderwater te staan. Dit kan doorgang van activiteiten verhinderen.

Onze rijvereniging ligt dicht bij een hoog risico overstromingsgebied van de IJssel. In uitzonderlijke gevallen bestaat dus een kans dat toegangswegen richting te vereniging worden afgesloten vanwege overstromingen en dat bermen extreem zacht zijn. Keren met de trailer of de berm in rijden voor manoeuvres kan tot gevaarlijke situaties leiden.

Figuur 1. Middelgrote kans op overstroming van de IJssel. (Bron BIJ12)

Extreme droogte

Extreme droogte komt tijdens de Nederlandse zomers steeds vaker voor. De waterschappen proberen het oppervlakte- en grondwaterpeil zo veel mogelijk op niveau te houden. Naast een verbod op gebruik van oppervlakte water voor beregening van tuinen en voor agrarische doeleinden kan een waterschap ook een onttrekkingsverbod op grondwater instellen. Ondanks dat onttrekkingsverboden nu enkel gelden voor beregeningsdoeleinden zullen hier in de toekomst mogelijk andere doeleinden zoals het op peil houden van waterspiegels in reservoirs bedoeld voor sport- en recreatiedoeleinden aan kunnen worden toegevoegd. In dat geval moet er rekening mee worden gehouden dat het waterpeil in de eb- enloedbanen niet op peil kan worden gehouden. Dan zal voor het behoud van de bodem de beslissing kunnen worden genomen om de baan tijdelijk niet te gebruiken.

Bliksem, hagel en windstoten

De hevigheid van onweersbuien, bliksem, hagel en windstoten wordt extremer. Buien met dit karakter komen steeds vaker voor, met name in de zomer. Het vervoer van paarden tijdens dergelijke buien kan risicovol zijn door met name de heftige windstoten (verlies controle over het stuur, vliegende voorwerpen, vallende bomen). Maar ook zicht op de weg, lokale gladheid door hagel en het in paniek raken van het paard door het extreme weer kunnen tot gevaarlijke situaties leiden. Wanneer er onweer wordt voorspeld is het risicovol om je te paard in open gebied te begeven, zoals weilanden, buitenrijbanen, etc.

Stormen

Het aantal winterstormen neemt niet toe, het aantal zomerstormen wel. Deze worden ook heviger met hardere wind en extremere windstoten. Waar orkanen eerder afzwakte in de buurt van Nederland door koelere lucht gebeurt dit steeds minder waardoor orkanen ook met meer kracht over Nederland heen komen. Naast controleverlies over auto-trailercombinaties op de weg met alle risico's van dien bestaat ook de kans tot kantelen van trailers. Losgewaaide objecten die de weg of rijbaan opwaaien kunnen voor gevaarlijke situaties zorgen. Hetzelfde geldt voor omvallende bomen en vallende takken. Daarnaast voelen paarden zich met storm vaak niet op hun gemak als prooidier. Men moet rekening houden met het fysieke en mentale welzijn van het paard wanneer toch getracht wordt het paard mee te nemen naar activiteiten en/of te trainen gedurende deze weersomstandigheden.

Mist

Het aantal mistdagen is de afgelopen 40 jaar sterk afgenomen. Dit komt met name door de afname van luchtvervuiling. Mist in het verkeer is extra gevaarlijk voor auto-trailer combinaties vanwege de langere remweg door het gewicht achter de auto, maar ook vanwege de mogelijkheid minder hard te remmen om zo het paard niet in gevaar te brengen. Daarnaast is de verlichting van trailers vaak minder sterk dan die van personenauto's of vrachtwagens, waardoor zichtbaarheid in het verkeer voor achterop komend verkeer tot grote risico's kan leiden.

Bronnen

<https://www.knmi.nl/over-het-knmi/nieuws/trends-in-weerextremen-in-nederland>

<https://www.knmi.nl/kennis-en-datacentrum/uitleg/knmi-waarschuwingen>

<https://www.risicokaart.nl/kaarten/risicosituaties/overstroming>

KNHS Welzijnscode

Sectorraad Paarden – Protocol extreme weersomstandigheden paarden